

Ćwiczenie nr 1.

Późna nowoczesność, ponowoczesność, płynna nowoczesność – co to takiego?

1. Uczniowie losują kartki z określeniami opisującymi wiek XXI w kontekście dokonujących się zmian cywilizacyjnych:

- płynna nowoczesność
- społeczeństwo wiedzy
- globalna wioska
- społeczeństwo masowe
- społeczeństwo informacyjne
- późna nowoczesność
- ponowoczesność
- społeczeństwo konsumpcyjne
- społeczeństwo postindustrialne
- społeczeństwo ryzyka

2. Kartek jest tyle ile uczniów, więc po wylosowaniu uczennice i uczniowie powinni szybko odszukać osobę lub osoby, które mają wypisane na kartce to samo hasło i utworzyć z nim nimi parę lub trójkę (co zależy od wielkości klasy).

3. Następnie w parze lub trójce uczennice i uczniowie próbują zdefiniować wylosowane pojęcie. Własną definicję uczniowie zapisują na kartce papieru i umieszczają ją wskazanym wcześniej przez nauczyciela miejscu, mogą ją przykleić na dużym arkuszu papieru pakowego, tablicy lub ścianie.

4. Następnie w **Informatorze o zawodach szkolnictwa zawodowego** wyszukują odpowiednią definicję, przepisują ją na drugą kartkę, innego koloru i dołączają do pierwszej.

Teraz mogą porównać, na ile zbieżne z oficjalną definicją danego pojęcia były ich własne przypuszczenia.

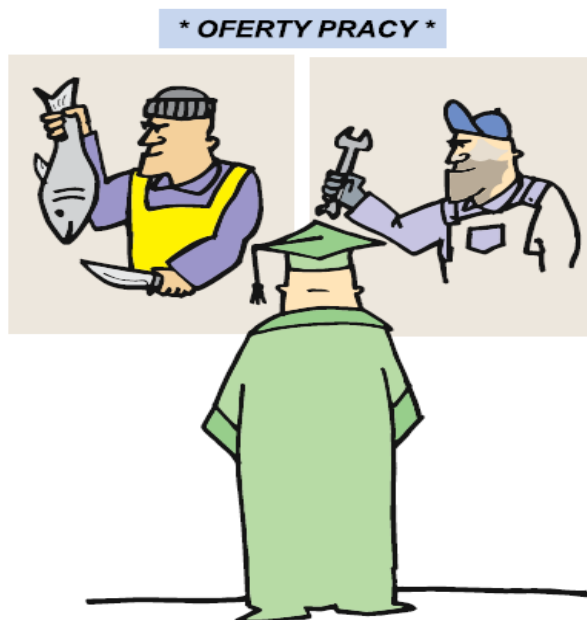
5. Podsumowanie zajęć stanowi rozmowa o tym, do jakich zmian cywilizacyjnych i technologicznych odnoszą się poszczególne nazwy i jak zmiany te wpływają na codzienne życie oraz warunki pracy .

Ćwiczenie nr 2.

Praca dawniej i dziś.

1. Uczennice i uczniowie zostają podzieleni na 4- lub 5-osobowe zespoły.
2. Uczennice i uczniowie pracując w zespołach, układają pytania do wywiadów ze swoimi najbliższymi – dziadkami, rodzicami lub innymi krewnymi.
3. Następnie nauczyciel-doradca zawodowy zapoznaje ich z zasadami przeprowadzania wywiadów, zbierania i opisywania materiałów źródłowych: podstawowe informacje o osobie, z którą przeprowadzany jest wywiad, zestaw pytań, podpisy pod zdjęciami lub innymi dokumentami).
4. Uczennice i uczniowie wcielają się w rolę „młodych socjologów”. Ich zadaniem będzie przeprowadzenie, w ramach pracy domowej, 15-minutowego wywiadu oraz zebranie zdjęć, świadectw, dyplomów lub innych dokumentów dotyczących kariery zawodowej członka rodziny, z którym przeprowadzili wywiad.
5. Ich samodzielna praca może stanowić pierwszy etap dłuższego projektu, w którym uczennice i uczniowie mogą dokonać bardziej szczegółowej analizy losów zawodowych poszczególnych generacji oraz umieścić je w szerszym kontekście zmian cywilizacyjnych i gospodarczych, jakie dokonały się w ich regionie na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat.

Ćwiczenie nr 3.

Kształcenie zawodowe – dlaczego może się dzisiaj opłacać?

1. Nauczyciel-doradca prezentuje powiększony obrazek.
2. Uczennice i uczniowie otrzymują karteczki w kształcie dymków takich jak w komiksie, w które mają wpisać, co mówi lub myśli bohater rysunku. O „formie wypowiedzi” bohatera

rysunku decyduje kształt wylosowanego dymka. Jak to bywa w komiksach, także pozostałe dwie postaci przedstawione na obrazku mogą „podjąć” dialog z bohaterem.

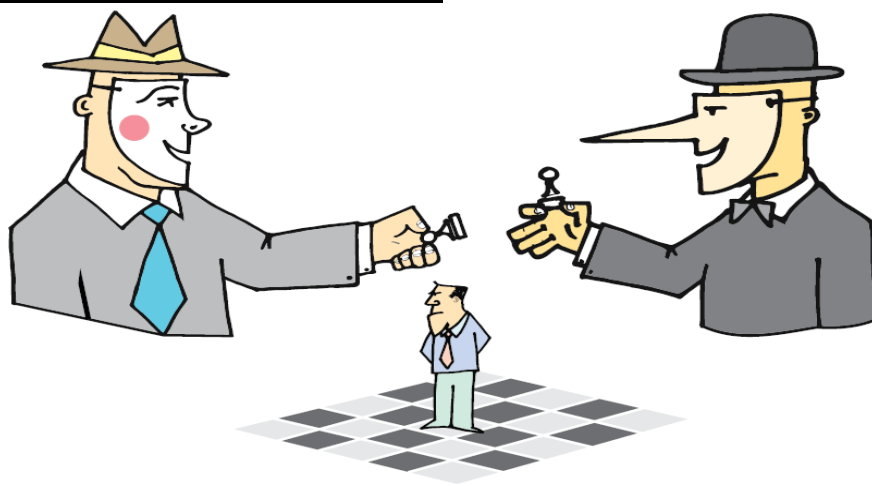
3. Pracując metodą burzy mózgów uczniowie wypisują argumenty wskazujące na korzyści i na wady kształcenia zawodowego.

4. Porównują wyniki swojej pracy i zbierają argumenty tworząc dwie listy.

5. Lekcję można zakończyć obejrzeniem wybranego fragmentu filmu „Mam wybór” umieszczonego na stronie domowej KOWEZIU.

Ćwiczenie nr 3.

Prekariat – czy można uniknąć tej pułapki?

1. Nauczycielka/nauczyciel zapisuje na tablicy słowo *prekariat* i prosi uczniów o postawienie hipotez, co może oznaczać to pojęcie.

2. Na tablicy zapisywane są wszystkie pomysły.

3. Jeśli nie pojawi się interpretacja bliska jego znaczeniu, wówczas nauczycielka/nauczyciel prezentują plakat/słajd zawierający inne określenia „nowej klasy”.

4. Uczennice i uczniowie rozmawiają o zjawisku, jakim jest pojawienie się klasy prekariuszy oraz rozważają możliwości jego ograniczenia.

Informacje uzupełniające:

Definicje:

Terminy takie jak **postmodernizm**, **ponowoczesność**, czy **późna nowoczesność**, odzwierciedlają spory socjologów i filozofów o odpowiednie słowo. To próba znalezienia dla współczesności nazwy, która odnosiłaby się do tego, co kiedyś kojarzono z nowoczesnością, czyli z wielkim przemysłem, jasno określoną rolą państwa, wiarą w postęp i w nieomylną wiedzę. **Spółczesność późnej nowoczesności** żyje w świecie tak złożonych technologii, że musi mieć zaufanie, iż te skomplikowane systemy techniczne i organizacyjne będą działać. Musi się też przyzwyczaić do nieprzejrzystości, niepewności i chaotyczności życia społecznego oraz zaakceptować globalizację ekonomiczną, polityczną i kulturową.

Płynna nowoczesność, charakteryzuje się poczuciem niepewności. Świat zdaje się składać z fragmentów, migawek, szybko zmieniających się obrazów i relacji, które coraz trudniej połączyć w całościowy system i które dość powierzchownie się opisuje. Bauman (twórca

pojęcia) mówi też, że życie współczesnego człowieka składa się z epizodów – oderwanych od siebie zdarzeń i sytuacji. Ludzie nie mają więc poczucia, że istnieje coś stabilnego, czego można być pewnym.

Społeczeństwo ryzyka. Na to ryzyko składają się: ryzyko ekologiczne spowodowane nieprawdopodobnym skażeniem środowiska i globalnym ociepleniem oraz ryzyko zdrowotne, informatyczne i społeczne związane z indywidualizacją i osamotnieniem, masowym bezrobociem, wykształceniem, które nie daje gwarancji zatrudnienia i ze zmianą relacji między płciami.

Globalna wioska to termin z końca lat sześćdziesiątych. Dzięki mediom elektronicznym można pokonać bariery czasowe i przestrzenne, glob staje się wioską, bo wiadomości rozchodzą się w świecie tak szybko, jak w wiejskiej społeczności, wszyscy mogą wiedzieć wszystko o wszystkich. Ludzie przenoszą się do miast, które rozrastają się do wielkich skupisk. Powstaje **masowe społeczeństwo** odbiorców masowej kultury. Masowe społeczeństwo jest zatowarowane, czyli składa się raczej z jednostek, niż wspólnot.

Społeczeństwo wiedzy to społeczeństwo przemysłowe czyli postindustrialne. Z punktu widzenia społecznego podziału pracy oznacza to, że ponad połowa osób czynnych zawodowo zatrudniona jest przy przetwarzaniu informacji oraz w wysoko rozwiniętym sektorze usług: bankowości, finansach, telekomunikacji, informatyce, badaniach, edukacji, zarządzaniu. Dzięki automatyzacji coraz mniej osób pracuje w przemyśle i rolnictwie. Powstają międzynarodowe korporacje, fabryki można przenosić na inne kontynenty, bo dzięki sieci produkcją zarządzać można z dowolnego miejsca na świecie. Ogromna ilość tanich towarów napędza konsumpcję, której podporządkowuje się politykę, obyczaje i moralność. Nowe społeczeństwo jest więc także **społeczeństwem konsumpcyjnym**.

Społeczeństwo informatyczne. W myśl tego poglądu współcześnie ważniejsza od uprzemysłowienia jest informatyzacja, a od towarów materialnych cenniejsza jest informacja, czyli wiedza – jej wytwarzanie i przetwarzanie. Nowe wynalazki, między innymi komputer i Internet, umożliwiły szybkie komunikowanie się, przesyłanie, przetwarzanie i magazynowanie informacji.

Prekariat – kategoria społeczna charakterystyczna dla późnego kapitalizmu zaproponowana przez *Guya Standinga*. Prekariusze to osoby zatrudnione na podstawie elastycznych form zatrudnienia. Prekariat ma nie obejmować poszczególnych grup zawodowych, ale pewne części wszystkich grup, w zależności od poziomu dochodów, stabilności zatrudnienia, bezpieczeństwa socjalnego i istniejących ścieżek dalszego rozwoju zawodowego.

Prekariat to stan braku pewności, stałości i stabilności, to chroniczna niemożliwość przewidzenia przyszłości i nieustanny lęk, że przyniesie ona tylko pogorszenie obecnej sytuacji. Jest to kondycja kruchej i niepewnej egzystencji, na jaką skazana jest spora część światowej populacji, również w krajach kapitalistycznego centrum. Dotyczy ona ludzi czasowo bezrobotnych, utrzymujących się z dorywczych prac, zatrudnianych na krótkoterminowe umowy, migrujących w poszukiwaniu zarobku, pracujących na częściowe etaty lub zmuszanych do podpisywania *in blanco* swojego wypowiedzenia wraz z umową o pracę (praktyka dość częsta w wielkich korporacjach). Życie takie staje się udziałem coraz większej liczby ludzi, bo czasy, gdy spędzało się w jednej firmie lub na tym samym stanowisku czterdzieści lat zawodowej kariery, coraz szybciej odchodzą w niepamięć.

Dzisiaj niestabilność, płynność i ciągła zmiana to rzeczywistość, która dotyka nie tylko mechaników, kierowców, hydraulików czy przedstawicieli *underclass*, ale osoby oraz zawody umieszczone na samym szczycie społecznej drabiny: menedżerów, projektantów, specjalistów od marketingu, dziennikarzy, inżynierów, wysoko wykwalifikowanych specjalistów i artystów, itp.

Opracowanie: *Elżbieta Augustyniak-Brańciel*